

Мельник К. – к. е. н., доц.;
 Бодрян В. – магістр
 Уманський національний університет
 садівництва, м. Умань, Україна

Кредитна політика комерційного банку – інструмент досягнення стратегічних цілей

В сучасних умовах функціонування банківської системи України основна увага приділяється формуванню кредитної політики банку. Ефективна кредитна політика банку сприяє зниженню банківських ризиків та зростанню прибутку банку навіть за несприятливого економічного середовища. Тому ефективність кредитної політики банку заснована на пошуку оптимального балансу ризику і прибутковості його активів.

Стратегія кредитної діяльності формується банком в процесі формування кредитної політики, яка являє собою сукупність факторів, документів і дій, що визначають розвиток комерційного банку в галузі кредитування. Саме остання визначає завдання і пріоритети кредитної діяльності банку, засоби і методи їх реалізації, а також принципи і порядок організації кредитного процесу, створює основу організації кредитної роботи банку відповідно до загальної стратегії його діяльності, виступаючи необхідною умовою розробки системи документів, що регламентують процес кредитування [1].

Кредитна політика допомагає банку сформувати такий кредитний портфель, який дозволить забезпечити прибутковість діяльності банку, контроль рівня ризику та відповідність нормативним вимогам, що висуваються регулюючими органами. Отже, кредитна політика відображає фактичний склад кредитного портфеля банку та вибір його структури.

Кредитна політика банку повинна бути спрямована як на зростання обсягів активів, так і на підвищення їх якості. Одним зі шляхів цього є уникнення проблемних кредитів, для чого необхідно звернути увагу на досконалість вивчення якості кредитного портфеля і кваліфікацію працівників, що проводять цю оцінку. Якщо застосовані заходи неефективні, то банк повинен забезпечити задоволення своїх інтересів, вимагаючи погашення боргу за рішенням судових органів. Важливим напрямом є визначення факторів кредитної політики банку (рис. 1).

Рис. 1. Фактори кредитної політики [2]

Кредитна політика охоплює найважливіші елементи і принципи організації кредитної роботи в банку, які фіксуються у письмовому вигляді та затверджуються на засіданнях кредитного комітету і комітету кредитного нагляду. Ця політика формується на основі факторів, що визначаються обсягом капіталу, активів та кредитного портфеля банку, складом його клієнтури, спеціалізацією, місцезнаходженням, наявністю мережі філій, ситуацією на грошовому ринку тощо. У процесі реалізації кредитної політики банківські установи виходять із

необхідності забезпечити поєднання своїх інтересів та інтересів акціонерів, вкладників і позичальників.

З огляду на це, основним критерієм кредитної політики є принцип пріоритетності мінімізації рівня ризику над дохідністю, відповідно до якого банк, незалежно від суми потенційного доходу, має відмовити клієнту в наданні кредиту, якщо така операція пов'язана з недопустимим рівнем ризику. Тобто рішення банку щодо надання кредиту залежить від критерію: бажаний дохід/допустимий рівень ризику [3].

Особливу увагу важливо приділяти ступеню агресивності кредитної політики, який визначається за допомогою спеціального показника, що характеризує відношення позичкової заборгованості до обсягу залучених ресурсів банку. Норма цього показника повинна встановлюватися банком самостійно, але в межах значення, що враховує рівень активності роботи комерційних банків з реальним сектором економіки, з урахуванням можливих втрат.

Робота банку повинна бути заснована на серйозних маркетингових дослідженнях, спрямованих на обмеження кредитування певних секторів галузей економіки, з орієнтацією на стратегічно привабливі сегменти ринку. Причому така робота повинна носити не епізодичний, а постійний характер. Важливо також виділяти перспективні напрями та сектори і відсікати непривабливі галузі господарювання.

Необхідно також приділяти увагу максимально відкритим компаніям, активно працювати з бюро кредитних історій, в тому числі створювати власну базу привілейованих категорій позичальників, які мають певний позитивний стаж співпраці з банком.

Іншим важливим напрямком оптимізації кредитної політики є формування системи лімітів від потенційних втрат і відмова від високоризикованих операцій. Банк може ризикувати наявними ресурсами, але тільки в межах обсягу резервування коштів. Важливо відмовлятися від угод з високим ступенем ризику або, коли ризик вище прийняттого для конкретного банку, навіть за умови отримання можливого високого доходу.

Рішення про розподіл активів повинно бути розділене на 2 етапи: перший включає створення комбінованої структури активів, заснованої на поєднанні ризикових активів, другий має на увазі порівняння ризикованої і високоризикованих структур.

На нашу думку, щоб мінімізувати ризик потрібно сконструювати оптимальну позицію, що ґрунтується на ефективній комбінації консервативного і ризикованого варіантів.

По-перше, банк повинен постійно намагатися диверсифікувати кредитні активи між високоризиковими, високоприбутковими (нові підприємства) і низькоризиковими, малоприбутковими.

По-друге, банк повинен тримати певну частку активів в безризикових ліквідних коштах. У разі збільшення доходу за позиками банк повинен збільшувати частку кредитних активів, і навпаки.

Управління банківськими ризиками потрібно проводити не тільки на індивідуальній, а й на комплексній основі. Кредитні організації, що мають філії, повинні при розробці систем моніторингу ризиків враховувати особливості діяльності філіальної мережі.

Отже, на нашу думку, комерційним банкам можна порекомендувати такі напрями скорочення небезпеки виникнення ризиків:

- ступінь ризику повинен враховуватися при формуванні рівня позичкового відсотка з високим ступенем деталізації по різновидам кредиту;
- відправною точкою для введення обмежень при кредитуванні повинен стати момент щодо встановлення рівноважного значення відсоткової ставки та можливих ризикових втрат;
- встановлення жорстких правил оформлення застави і адміністрування.

За кожною кредитною заявкою менеджер по роботі з клієнтами повинен представити документальний висновок, який відображає його власну думку щодо даної кредитної угоди. Проте, кожна заявка повинна бути проаналізована аналітиком незалежно від думки клієнтського підрозділу.

Співробітники кожного підрозділу банку повинні виконувати певні дії. Кредитний інспектор проводить всю необхідну роботу за контролем умов кредитної угоди. Причому зони відповідальності повинні ділитися між аналітичним відділом і обліково-кредитним управлінням.

Кожен комерційний банк при формуванні кредитної політики встановлює певний порядок ревізійних дій щодо здійснення контролю за процесом управління ризиком у всіх підрозділах банку.

Виходячи з вищезазначеного, впливає, що кредитна політика є найважливішим інструментом досягнення стратегічних цілей комерційного банку. Від її успішної реалізації залежить фінансовий результат банківської установи. Проте всі зусилля вітчизняних банків щодо створення ефективної кредитної політики не принесуть реальних результатів, якщо буде відсутня державна підтримка, спрямована на формування і становлення української моделі банківської системи.

Джерела та література

1. Волкова Н. І. Вибір кредитної стратегії банками України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.3. С. 291–301.
2. Єрмакова Ю. В. Визначення впливу факторів на якість кредитної політики банку. *Управління розвитком*. 2014. № 15 (178). С. 59–61.
3. Лисенок О. В. Формування стратегії та політики управління кредитними операціями банків. *Вісник ЖДТУ*. 2016. № 1 (75). С. 185–190.

Мельник К. – к. е. н., доц.
Волинський національний
університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна

Напрями розвитку теорії аудиту через призму інноваційного розвитку економіки

Умови сталого розвитку та інноваційні підходи до економічних реформ формують нові вимоги до функцій управління на мікрорівнях. Інноваційний розвиток економіки зумовлює потребу в підвищенні довіри до якості інформації як основи для прийняття ефективних управлінських рішень, що забезпечується можливостями аудиту як ключової функції управління. Пошук та виявлення відповідних фактів під час аудиту сприяють захисту інтересів власників ресурсів, які використовуються суб'єктом господарювання [1, 44]. Однак, адекватна сучасним умовам, реалізація завдань аудиту передбачає перегляд його теоретичних основ. Тому вважаємо послідовним сформулювати напрями розвитку теорії аудиту через призму інноваційного розвитку економіки вцілому.

Наукова складова аудиту сьогодні проходить стадію формування ядра своєї теорії. Дослідження концентруються на уточненні предмета діяльності (природи визначення достовірності фінансової звітності суб'єктів господарювання), об'єктів, методів, методології, інструментарію й іншого. Теорії аудиту розвиваються в «мейстрімі» теорії бухгалтерського обліку і у своєму гіршому прояві тяжіють до «техніки» і методів контролю відображення господарських процесів у фінансовій звітності.

Натомість сучасна бухгалтерська наука докорінно переглядає класичне розуміння ядра своєї теорії і не в останню чергу під впливом практики аудиту. Перш за все йдеться про сприйняття системи бухгалтерського обліку та, відповідно, й системи аудиту як окремих (або дуже споріднених) соціально-економічних інститутів.

Дослідженнями обґрунтовано доцільність такого привнесення в теорію аудиту, як і соціально-економічну потребу розгляду аудиту як вагової складової реалізації цілей сталого